

CẢI CÁCH THUẾ Ở CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN

**Chương trình Thạc sỹ chính sách công
Chương trình giảng dạy kinh tế Fulbright**

Vũ Thành Tự Anh

1

Nội dung thảo luận

- Những động cơ của cải cách thuế
- Những trở ngại của cải cách thuế
- Một số nguyên lý cơ bản của cải cách thuế
- Một số bài học kinh nghiệm

2

Những động cơ của cải cách thuế

- Tài khóa: Tăng thu ngân sách
- Chính trị: Tái phân phối thu nhập
- Kinh tế: Hiệu quả
  - Phân bổ nguồn lực
  - Thúc đẩy tăng trưởng kinh tế
  - Giảm tổn thất phúc lợi vô ích
- Hành chính: Khả thi
  - Tăng cường hiệu quả hành thu
  - Giảm tải cho hoạt động quản lý thuế

3

Tăng thu ngân sách

- Là thước đo được chấp nhận phổ biến nhất cho sự thành công của cải cách thuế
- Thu ngân sách:
  - Số tuyệt đối: Tổng thu sv. nhu cầu chi tiêu
  - Số tương đối: Tổng thu sv. GDP
  - Cơ cấu thu: Tính hợp lý và bền vững
  - Biện pháp tăng thu:
    - Thuế suất
    - Cơ sở thuế
    - Thất thoát, chi phí quản lý

4

Tái phân phối thu nhập và công bằng

- Công bằng dọc: Nghèo tương đối sv. tuyệt đối:
  - Giải quyết nghèo tương đối: “kéo xuống”
    - Tăng tính lũy tiến, tăng thuế lợi vốn, tăng thuế của cải, tăng thuế với hàng xa xỉ ...
  - Giải quyết nghèo tuyệt đối: “nâng lên”
    - Nâng ngưỡng chịu thuế, miễn giảm đối với nhóm thu nhập thấp nhất [tăng chi tiêu cho người nghèo]
- Công bằng ngang
  - Thu nhập từ các hoạt động khác nhau
  - Vấn nạn lạm phát

5

Hiệu quả

- Phân bổ nguồn lực
  - Khuyến khích tiết kiệm và đầu tư
  - Khuyến khích khởi nghiệp và chấp nhận rủi ro
- Thúc đẩy tăng trưởng kinh tế
  - Ưu đãi cho một số ngành công nghiệp hay địa điểm đầu tư
  - Giảm thuế suất để khuyến khích đầu tư
  - Lưu ý: Tính linh động của các dòng vốn quốc tế
- Giảm tổn thất phúc lợi vô ích
  - Tính “trung hòa” của thuế
  - Cơ sở thuế rộng, thuế suất thấp

6

Hành chính

- ❑ Giảm sự quá tải của hệ thống quản lý thuế
- ❑ Giảm chi phí quản lý thu thuế
- ❑ Giảm chi phí tuân thủ thuế

7

Những trở ngại của cải cách thuế

- ❑ Chính trị: Người được, kẻ mất
- ❑ Kỹ thuật:
  - Thông tin cần thiết để thiết kế, vận hành
  - Đánh giá tác động của luật thuế
  - Thuế "tối ưu"
- ❑ Nguồn lực:
  - Tài chính, nhân lực, hành chính, thời gian
- ❑ Tinh thần
  - Mặc cảm "không thể thay đổi"
- ❑ Bên ngoài: Lời khuyên không thích hợp

8

Một số nguyên tắc cơ bản

- ❑ Đúng tương đối sv. sai tuyệt đối (hay đơn giản sv. tối ưu)
- ❑ Mục đích chính là tăng tối đa nguồn thu, còn các vấn đề về công bằng nên được giải quyết thông qua chính sách chi tiêu
- ❑ Kinh tế học về thuế: Cơ sở rộng, thuế suất thấp

9

Một số bài học kinh nghiệm

- ❑ Cải cách vội vã thường thất bại
- ❑ Cơ hội thành công cao hơn nếu:
  - Thăng được lực cản chính trị
  - Nhà cải cách “trụ vững” và nhất quán
  - Cải cách từng phần sv. cải cách toàn diện
  - Tăng được nguồn thu
  - Tăng tối đa khả năng thu tại nguồn
  - Đơn giản hóa và hạ thuế suất hỗ trợ cho nhau
  - Thông tin về cải cách tới những bên liên quan

10

CẢI CÁCH THUẾ Ở VIỆT NAM

11

Nội dung trình bày

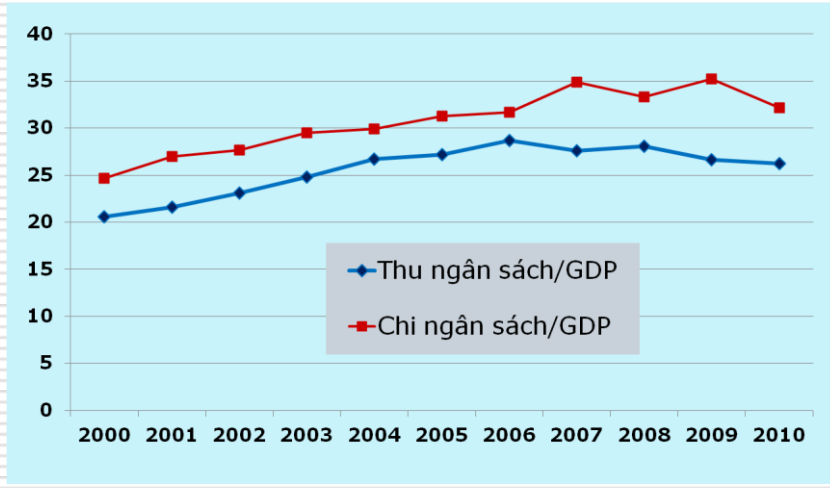

- ❑ Bức tranh ngân sách của Việt Nam
- ❑ Mục tiêu của cải cách thuế
- ❑ Định hướng cải cách thuế
- ❑ Thảo luận về thuận lợi và khó khăn của cải cách thuế ở Việt Nam

---

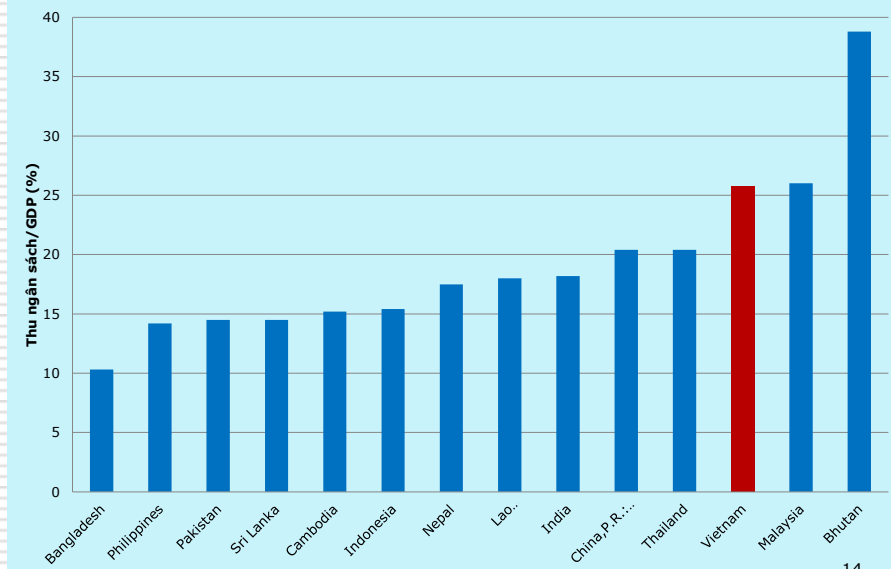
12

Thu, chi và thâm hụt ngân sách

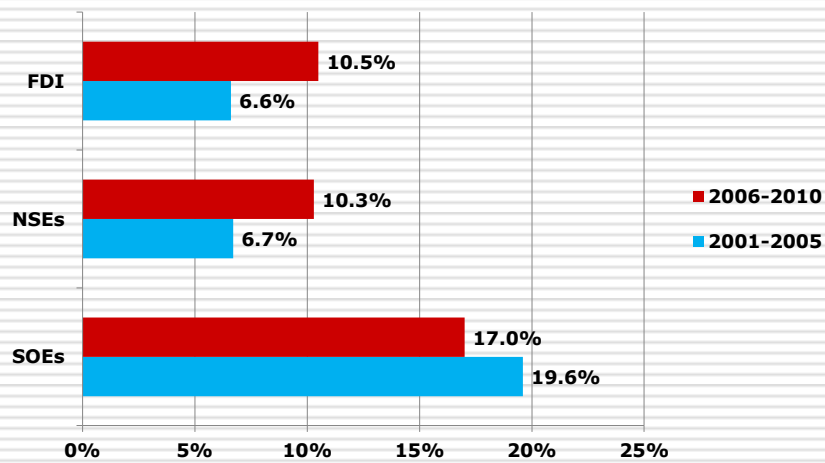
13

Các nền kinh tế mới nổi ở Châu Á Thu ngân sách 2010 (% GDP)

14

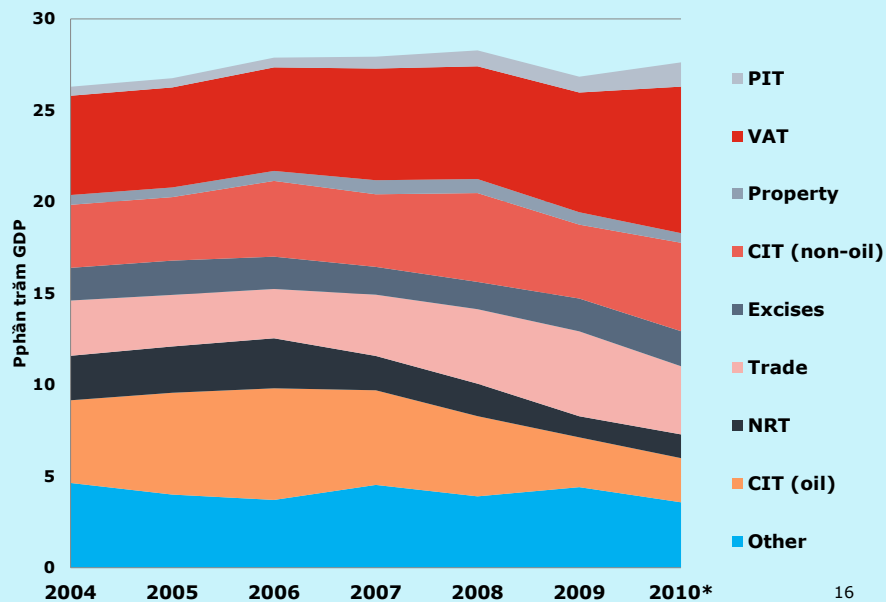
Cơ cấu thu theo khu vực kinh tế (trừ dầu)

Nguồn: Tính toán từ số liệu của Bộ Tài chính

15

Cơ cấu thu theo sắc thuế, 2004-2010

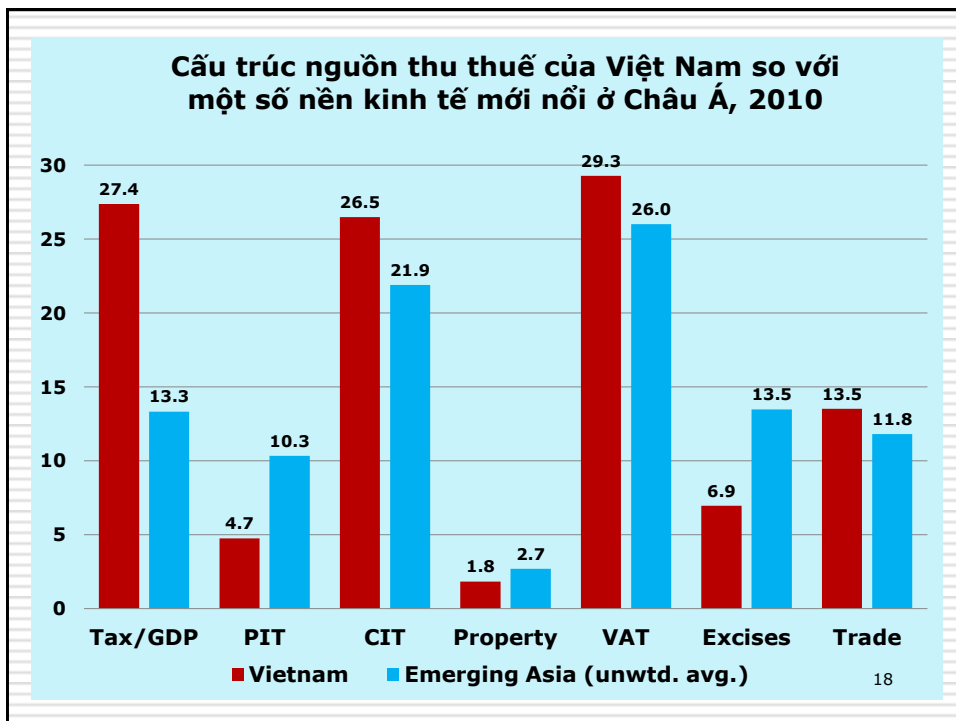
16

Đặc điểm cấu trúc thu ngân sách

- ❑ Phụ thuộc rất nhiều vào 3 sắc thuế: VAT, thu nhập DN (CIT), và XNK (Trade)
- ❑ Thu từ dầu mỏ giảm nhanh
- ❑ Thuế XNK cũng có xu hướng giảm do sự giảm thuế suất hậu WTO
- ❑ Vai trò của VAT ngày càng lớn
- ❑ Thuế bất động sản rất nhỏ
- ❑ Thuế TNCN (PIT) còn nhỏ nhưng tốc độ tăng khá nhanh

17

Thách thức của hệ thống thuế ở VN

- Thâm hụt ngân sách rất cao, không gian tài khóa quốc gia bị thu hẹp
- Cơ cấu nguồn thu tiềm ẩn sự thiếu bền vững:
  - Phụ thuộc nhiều vào dầu mỏ, ngoại thương và DNNN
  - Nguồn thu từ thuế TNCN và BĐS còn quá thấp
- Hệ thống quản lý thu thuế kém hiệu quả
- Mức độ tuân thủ của người nộp thuế còn thấp
- Hệ thống phức tạp, tăng chi phí quản lý và tuân thủ nhưng chưa chắc tăng nguồn thu tương ứng

19

Mục tiêu tổng quát của cải cách thuế

- **Quyết định 732/QĐ-TTg (17/5/2011):** Xây dựng hệ thống chính sách thuế **đồng bộ, thống nhất, công bằng, hiệu quả**, phù hợp với **thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa**; **mức độ viên hợp lý** nhằm tạo điều kiện thúc đẩy sản xuất trong nước và là một trong những **công cụ quản lý kinh tế vĩ mô có hiệu quả, hiệu lực** của Đảng và Nhà nước. Xây dựng **ngành thuế Việt Nam hiện đại, hiệu lực, hiệu quả**; công tác **quản lý thuế, phí và lệ phí thống nhất, minh bạch, đơn giản, dễ hiểu, dễ thực hiện** dựa trên ba nền tảng cơ bản: thể chế chính sách thuế minh bạch, quy trình thủ tục hành chính thuế đơn giản, khoa học phù hợp với thông lệ quốc tế; nguồn nhân lực có chất lượng, liêm chính; ứng dụng công nghệ thông tin hiện đại, có tính liên kết, tích hợp, tự động hóa cao

20

Hướng cải cách hệ thống thuế của VN

- ❑ Tăng cường công bằng
- ❑ Tăng tính ổn định và bền vững
- ❑ Mở rộng cơ sở thuế
- ❑ Hạ thuế suất
- ❑ Đơn giản hóa hệ thống thuế
- ❑ Tăng cường năng lực của hệ thống quản lý thu thuế
- ❑ Cải thiện dịch vụ cho người nộp thuế